

Brugsen i Timring

v/Elisabeth Sivebæk

Den 6. maj 1866 stifter pastor Hans Chr. Sonne og en kreds af Thisted-borgere Danmarks første levedygtige brugsforening. I brugsforeningen går man sammen for at købe varer til fordelagtige priser uden fordyrende mellemlid eller købmænd, som skal have del i overskuddet. Rugbrød er den altdominerende vare og står for 50 % af salget. Brugsforeningen indkøber desuden store mængder kaffe, mel og sukker.

I 1896 går brugsforeningerne sammen i FDB, der senere bliver til Coop, som i dag tæller mere end 1200 butikker og er Danmarks førende udbyder af dagligvarer. Men idéen er stadig den samme – at forbrugere, der indgår i et fællesskab, får bedre og billigere varer.

Brugsen i Timring

Fra brugsforeningernes start blev der i højere grad lagt vægt på foreningselementet, end der gør i dag. Forretningen var forbeholdt medlemmerne, og varerne blev, som i en indkøbsforening, bestilt hjem til det enkelte medlem og »uddelt« til ham eller hende. Så snart de nye foreninger blev så stor en succes, at bestyrelsen ikke længere selv kunne varetage jobbet med at få varerne købt hjem og delt ud til medlemmerne, ansatte man en brugsuddeler.

Det var et meget stort opbrud i brugsforeningernes traditioner, da det ikke længere var brugsuddeleren, som fandt og gav varerne til kunden. I 1949 åbnede FDB Danmarks første selvbetjeningsbutik i Esbjerg. Fire år senere åbnede Hovedstadens Brugsforening (HB) det første danske supermarked. Efter 20 års konflikt indgik HB og FDB i januar 1973 Danmarks hidtil største virksomhedsfusion med i alt 10.500 medarbejdere involveret.

Hvordan passer så vores lokale brugs ind i den store sammenhæng.

Bevægelsen, der startede i Thisted 17. juni 1866 bredte sig som en andelsbevægelse ud over hele landet. Bevægelsen blev også grebet af folk i Timring, nærmere betegnet ved en stiftende generalforsamling d. 10. marts 1919. Der blev Timring Brugsforening en realitet. Den første bestyrelse konstituerede sig med formand Cornelius Jensen, Riis, næstformand Henrik Hvas, Riis Mark og kasserer Jens P. Jørgensen, Kjærgård. Øvrige var Magnus Grimstrup og Ole Feldborg.

Revisorer blev lærer Edvard Hansen og Kresten Eggersgård, Moseholm. Så var det med at komme i arbejdstøjet. Der skulle arbejdes med vedtægter, renovering af bygninger, ansættelse af uddeler og samarbejde med foderstofforeningen, der på samme tid blev oprettet. Alt sammen udførligt beskrevet i Brugsforeningens forhandlingsprotokol, 1919 – 1975, som findes på arkivet.

Jens Carl Jensen, Allingåbro, blev første brugsuddeler, da hans lønforlangende var rimelig. Der var 3 ansøgere. Men allerede i september 1921 sagde han op, og i december tiltrådte Peder Kristensen, Aulum. Som man kan læse i protokollen var økonomi, inddrivelse af gæld en stor sag på mange møder. Foreningen blev flere gange overgivet til inkassation af Fællesforeningen og bankerne. Det var svære tider for folks økonomi.

I 1926 blev stillingen opslået igen, og der kom 58 ansøgninger. 2 blev indkaldt og Elvig Danstrup, Hornum blev antaget. Ved 25 års jubilæet kunne man efter nogle trælse år endelig konstatere fremgang, selvom der var rationeringer under krigen.

Nye tiltag var filmforevisninger og kaffe til medlemmerne ved generalforsamlinger. Der var også flere tiltag til sammenhold om foreningen, såsom bagekursus. Andre tiltag var udbringning af varer, og retur lokale varer som f.eks. æg. En opgave der for en tid blev mælkekusens. Ved FDB's julæum 1946 var omsætningen stigende og gode varer kom på hylderne. Men efter krigen registrerede man svigtende interesse for andelsbevægelsen, og mange begyndte at handle andre steder. Man blev slettet som medlem, hvis man ikke handlede i Brugsen gennem længere tid og ved 70'året eller død kunne man få sin andel udbetalt. Beløbet ukendt.

I uddeler Danstrup havde man fået en dygtig og stabil person, der også påtog sig tage lærlinge. Han ville gerne fratræde på grund af alder og sygdom i 1964, efter 38 gode år.

Meget omkring Timring Brugs er udmærket beskrevet i Lokalblad for Timring og Tiphede Sogne eller af samme forfatter, Svend Aage Madsen, i hans bog: Timring, brudstykker af et sogns historie i 1900-tallet.(s 45 – 47).

Men knap 60 år senere blev Brugsforeningen flyttet til Vildbjerg som beskrevet.

Da det er lykkedes af finde navne på Danstrups efterfølgere, synes jeg de skal nævnes her: Valdemar Jacobsen, Viborg, var den første. Han søgte videre til Frederiks i 1967. Dernæst kom Villy Moesgård, Vorgod, som gik over i andet erhverv i 1972. Han afløstes af Poul Andersen, Egå. Man havde i mellemtiden lagt "bogen" på hylden og var gået over til kontant betaling.

Efter knap 60 år blev Brugsforening flyttet til Vildbjerg som beskrevet af Madsen. Første uddeler blev Ole Andersen, fulgt af Poul Erik Jensen, Jan Moberg Pedersen og Poul Hansen. Sidste nævnte valgte selvstændigheden som købmand i en anden kæde og Brugsen blev til Fakta.